

Veterinär Maria Lindberg svarar på djurhälsofrågor i Svensk Gris.

Vilka grisar biter?

Under slaktvinsperioden är det inte ovanligt att svansbitning startar i enstaka boxar. Varför frågar man sig? Kan något göras för att minska problemen? Kan ett utbrott av svansbitning hindras innan det börjar?

I Sverige har vi valt att inte kuperas grisarnas svansar men vi vill heller inte att grisarna själva tar på sig uppgiften. Svansbitning är ett rubbat beteende hos grisar som hålls på en begränsad yta. Det ska förhindras och stoppas innan det blir ett djurskyddsproblemet?

Vid slakt registreras svansbitning tillsammans med andra sjukliga förändringar på slaktkroppen. Varje kvartal sammanställer Svenska Djurhälsovården slaktskadestatistiken i en rapport som skickas ut till de slaktvinsproducenter som är våra medlemmar. Rapporten är ett bra redskap för hälsoarbetet ute i besättningarna.

Medeltalet svansbitningar varierar mellan olika slakterier. Vid svenska slakterier är medeltalet 1,9% registrerade svansbitningar under de senaste perioderna men det finns siffror som tyder på att problemet kan vara större än så.

Nytt namn

I slakt registreras en gris som svansbiten om mer än hälften av svansen är borta eller om svansen är inflammerad och svullen. Många av grisarna med kort svans vid slakt har redan vid insättning i slaktvinsstallet en svansskada. Svansbitning i smågrisbesättningar förekommer och är vanligare vid överbeläggning då ätplatserna inte räcker till. Mögelgifter i exempelvis halm kan skada blodkärlen i svansen under fosterstadiet. Under grisens första levnadsveckor skruppnar svansen på grisens och ramlar av. Kvar av svansen blir en kort svansstump utan svullnad eller infektion.

Svenska Djurhälsovården arbetar på att ändra benämningen i slaktskadestatistiken från svansbitning till svansskada eftersom svansbitning inte alltid är orsaken till kort svans.

Vem biter vem?

Forskare på SLU i Skara arbetar tillsammans med universitet i Nederländerna och i Danmark i ett stort projekt om svansbitning. Tillsammans vill man ta reda på riskfaktorer för svansbitning, arbeta fram metoder för att hitta enstaka förövare innan de ställt till stor skada och att hitta förändringar i beteende i en box som kan tyda på risk för att svansbitning ska bryta ut. Projektet består av många delar och många är ännu pågående. På Svenska Djurhälsovårdens årliga veterinära konferens i mars fick deltagarna en lägesrapport av professor Linda Keeling.

I en undersökning av 15 000 grisar vid slakterierna i Skara och Kristianstad befanns att vid en mer noggrann undersökning var andelen grisar med halva svansen eller mer borta 6,2% respektive 7,2%. Vid samma undersökning sågs att det var fler kastrater än hongrisar som hade korta svansar.

I en annan studie jämfördes boxar med svansbitning med boxar utan. Det visade sig att i boxar med svansbitning var andelen sogrisar lägre än i boxar utan svansbitningsproblem. Bland förrövarna var det i stort sätt lika många hongrisar som kastrater som bet i svansarna på sina kamrater. Många kastrater och få hongrisar verkar vara en riskfaktor för ökad risk för svansbitning i en box. Det kan förklara varför kastrater oftare är svansbitna än sogrisar.

Smutsar ner mer

Liksom i andra undersökningar fanns att problemen med svansbitning börjar omkring 40 dagar från insättning i slaktvinsstallet. Det är då tillväxten har kommit igång och ämnesomsättningen går på fullt och grisarna utvecklar mycket värme.

En skillnad i boxhygien kunde observeras. I boxar med svansbitning var det blötare och smutsigare runt ätplatsen och oroligare i boxen än i boxar utan problem.

I boxar med svansbitning utförde grisarna i mindre omfattning onormala beteenden såsom bitning på inredning och flanksugning. Linda Keeling menade att grisar i boxar med svansbitning är ett uttryck för att det finns problem och att grisarna har en stressad situation.

Svansbitare har en lägre tillväxt än övriga gruppen. Det finns även en rasskillnad. Lantras har lättare att utveckla svansbitning än både Yorkshire och Hampshire.

Vad mer?

Mycket finns kvar att få svar på. Medan vi väntar på ytterligare kunskap för att i framtiden kunna undvika svansbitning hos grisarna i våra stallar kan vi praktisera redan känd kunskap.

- Använd strö även till förströelse.
- Vatten ska alltid finnas till hands.
- Undvik om möjligt förändringar i fodersammansättning. Försenad eller utebliven leverans av vassle kan få förödande konsekvenser.
- Undvik överbeläggning. Platsbrist vid foderträget ger frustrerade grisar som trängs undan och i stället kan ge sig på kamraternas svansar.
- Var snabb att ta ut enstaka förövare innan det blir ett boxbeteende där alla biter alla.
- Antibiotikabehandla svansbitna grisar. Infektion kan leda till förlamad bakdel.

Erfarenhetsmässigt vet man att skabbförekomst medför oro i boxen som kan vara tillräckligt för att öka risken för svansbitning. Skabbinfektion medför ett onödigt lidande för grisen och är lätt att utrota.

Ta kontakt med din Djurhälsoveterinär för planering av skabbsanering. En intensiv men begränsad arbetsinsats.